

Brabants ketentoezichtproject brengt misstanden aan het licht

Een medewerker van het projectteam voert een controle uit bij een gronddepot in Heusden.

Bij een ketentoezichtproject grondstromen constateerden vier Noord-Brabantse gemeenten eind 2009 een scala aan overtredingen door grondexploitanten. Hierover publiceerde HandHaving in het vorige nummer. Destijds konden de resultaten nog niet worden meegenomen omdat er nog geen evaluatie had plaatsgevonden. Inmiddels is er een eindrapport. De uitkomsten zijn opzienbarend. Zo ontbraken kwaliteitsverklaringen en werd er structureel gehandeld in strijd met het Besluit bodemkwaliteit en de BRL 9335. „De administratie was op bepaalde punten zo onduidelijk dat zelfs een milieuaccountant van VROM er niet uitkwam.”

Aan het project deden de gemeenten Waalwijk, Geertruidenberg, Gilze en Rijen en Heusden mee. Andere deelnemers waren de provincie Noord-Brabant, de VROM-Inspectie (VI), politie Midden- en West Brabant, Servicepunt Handhaving (Seph) en het Landelijk Overleg Milieuhandhaving (LOM). Het ketentoezicht richtte zich op de grondstromen in de buurt van Waalwijk en had als hoofddoel om deze meer inzichtelijk te maken en zwakke punten aan te pakken. Ook werd een betere samenwerking en kennisoverdracht tussen de deelnemers beoogd. In Geertruidenberg en Heusden werden niet of nauwelijks fouten ontdekt. Bij Gilze en Rijen en Waalwijk kwam een hele waslijst aan het licht. Bij een ontgroning in Gilze viel een exploitant uit een andere gemeente door de mand bij een administratieve controle. De

gemeente hield het bedrijf al langer in de gaten. Bij een eerdere milieucontrole, uitgevoerd door een controleur van de nabijgelegen gemeente, waren er duidelijke aanwijzingen dat op de ontgroninglocatie overtredingen van het bestemmingsplan en het Besluit bodemkwaliteit plaatsvonden. Het project bracht de bevestiging. Zo ontbrak de kwaliteitsverklaring bij verschillende partijen grond. Ook was de tijdelijke opslag en toepassing van grond niet gemeld bij het Meldpunt Bodemkwaliteit. De afvoer van vervuilde grond was verder niet aangegeven bij het Landelijk Meldpunt Afvalstoffen (LMA). En er zijn grondpartijen samengevoegd en toegepast zonder certificering en BRL 9335-erkenning. De projectgroep adviseert de VI en justitie om nu stappen te ondernemen tegen het bedrijf.

Specialistische kennis

„De samenwerking was zeer belangrijk om deze zaken aan het licht te krijgen”, zegt bodemspecialist Huub Ragas van de gemeente Gilze en Rijen. „Er kon veel kennis en ervaring over het vakgebied worden uitgewisseld. Specialistische kennis is vaak maar beperkt beschikbaar binnen de gemeenten zelf. Dan heb ik het bijvoorbeeld over het doorlichten van een administratie op specifieke gegevens. Ik ben dan ook zeker een voorstander van het idee om meer van deze ketenprojecten uit te voeren.” Ook in Waalwijk werd een reeks overtredingen geconstateerd. Twee grote grondbedrijven, uit Sprang-Capelle en Waalwijk, werden nauwlettend gevolgd. Ze waren uitgekozen op basis van hun naleefgedrag en aanwijzingen vanuit politie en justitie. De controle betrof een doorlichting van de boekhouding, terreininspecties en het nalopen van de project- en financiële administratie. In Sprang-Capelle is onder meer gekeken naar een locatie waar grond werd opgehoogd. De toepassing van grond bleek gemeld en de transporten verliepen volgens de regels. Ook de relatie tussen de kwaliteitsverklaringen en de grond was aantoonbaar.

Toch bleken ook veel zaken niet door de beugel te kunnen. Het projectteam constateerde dat er structureel grond van onbekende kwaliteit werd ingenomen, bewerkt en samengevoegd, terwijl het bedrijf niet beschikte over de BRL 9335-certificering. Een overtreding van het Besluit bodemkwaliteit. Ongemakkelijk was de constatering dat de gemeente Waalwijk zelf één van de grondleveranciers van het niet-bevoegde bedrijf bleek. „We waren ons hier niet van bewust”, zegt Robert Hoogveld, gemeenteadviseur bodem en handhaving van de gemeente Waalwijk. „We zijn begin januari meteen gestopt met het afzetten van grond aan het bedrijf. Daarop hebben we met de VI en justitie gezocht naar een nieuwe, ‘blanco’, afnemer. Hierin zijn we geslaagd.” De projectgroep ziet graag dat de VI snel handhavend gaat optreden. Ook moeten de overtredingen worden gemeld bij Bodemsignaal, het landelijk meldpunt voor dit soort zaken.

Onduidelijkheid CI

De projectgroep vond ook bij het tweede bedrijf in Waalwijk overtredingen. De projectgroep omschrijft de boekhouding in haar rapportage als ‘onbetrouwbaar’. Hoogveld: „Veel gecontroleerde zaken waren niet in orde. De administratie was op bepaalde punten zo onduidelijk dat ook de milieuaccountant van VROM er niet uitkwam. En dat is toch een specialist.” Naast een onvolledige en onduidelijke administratie wordt een veelvoud aan andere overtredingen geconstateerd. Deze lopen uiteen van het transporteren van grond zonder begeleidingsbrief tot verschillende activiteiten in strijd met milieuvergunningen en de BRL 9335. In het laatste geval gaat het bijvoorbeeld om het niet kunnen aantonen van grondsamenstellingen en het ontbreken van een partijdossier. De provincie Noord-Brabant, de VI en justitie moeten daarom optreden, zo luidt de conclusie. De VI moet ook nog eens goed kijken naar de certificerende instelling (CI) van het bedrijf in Waalwijk, aldus de projectgroep. Tijdens een audit heeft deze controleur geen overtreding van BRL 9335 geconstateerd, terwijl dat wel de insteek was. Hoogveld: „Samen met de milieuaccountant en een collega van de provincie Noord-Brabant heb ik daarna ook zelf een controle gedaan bij het bedrijf in Waalwijk. De zaken die wij constateerden, vonden we niet

of nauwelijks terug in het auditverslag van de CI. Dat is opvallend.” Volgens Chris Schuurbiers van de VI Regio Zuid wordt hier zeker werk van gemaakt. „Het bedrijf beschikte eerst wel over certificaten, maar heeft deze laten verlopen. Inmiddels is het bedrijf opnieuw gecertificeerd. De geconstateerde omissie vond plaats in de tussenperiode waarin geen sprake was van een erkenning. Dan is er een overtreding. Maar de controlerende instelling heeft dit niet geconstateerd. Dat is heel vreemd, dus gaan we dit zeker en op korte termijn onderzoeken.”

Samenwerking

Schuurbiers kijkt met een goed gevoel terug op het ketenproject. De VI stelde onder andere een milieuaccountant beschikbaar aan de vier gemeenten. „Een milieuaccountant kijkt toch met een andere bril naar de administratie. Hier is behoefte aan vanuit de gemeenten, want zij beschikken niet zelf over deze kennis.” Volgens Schuurbiers is hier een taak weggelegd voor een aanstaande regionale uitvoeringsdienst. „Een deel van de bodemtaken kunnen hier naartoe worden overgeheveld. Op die manier kunnen specifieke kennis en middelen op het gebied van bodem worden samengevoegd. Ik denk aan het aanstellen van een vaste milieuaccountant. Anders is de kennis versplinterd.” Ook Rachel Willems van de provincie Noord-Brabant is tevreden over het project. „Het is een goede zaak om op

deze manier samen te werken. De provincie heeft zich vooral bezig gehouden met de milieuvergunningen. Zelf was ik als toezichthouder betrokken bij de onderzoeken in Gilze en Rijen en Waalwijk. Het laatste bedrijf hebben we inmiddels een brief gestuurd met het verzoek om de overtredingen ongedaan te maken.” In Gilze en Rijen is nog een diepgaander onderzoek nodig. „In dat geval ging het om een kleine steekproef. We willen nu kijken of er structureel iets aan de hand is, door onder andere goed te kijken naar de nieuwe milieuvergunningen.”

De provincie ondersteunt het idee van Schuurbiers om de handhavingstaken bij grondstromen straks bij een regionale uitvoeringsdienst onder te brengen. „Hier kunnen ervaring en kennis worden gebundeld. Een vaste accountant is zeker een mogelijkheid. Deze heeft tijdens dit project zijn bijzondere meerwaarde wel bewezen. Zijn kennis is maar tot op zekere hoogte aanwezig bij gemeenten.” Willems kan zich voorstellen dat door het succes van dit ketenproject, ook andere gemeenten belangstelling krijgen. Ze stimuleert dit van harte. „Wanneer gemeenten dit willen, is de provincie Noord-Brabant daar waar mogelijk bereid om ondersteuning te verlenen.”

Nadere inlichtingen:

Robert Hoogveld, gemeente Waalwijk,
tel. 0416-683739, rhoogveld@waalwijk.nl

Tekst: Casper Ferwerda

BRL 9335

De BRL 9335 is een nationale beoordelingsrichtlijn. Het beschrijft de werkwijze bij het samenvoegen en beheren van partijen grond en grondstromen. Ook wordt met de BRL 9335 de kwalificatie van (gereinigde) partijen grond, grondstromen en baggerspecie geregeld. De milieuhygiënische en civieltechnische kwaliteit van de grond kan eveneens met de richtlijn worden bepaald. Dit alles in het kader van het Besluit bodemkwaliteit.

De BRL 9335 betreft vier activiteiten: beheer, bemonstering, analyse en toetsing. Het is bedoeld voor adviesbureaus, aannemers, gemeenten, grondeigenaren, groundbanken, grondreinigers, opdrachtgevers en laboratoria. Er zijn vier verschillende protocollen: 9335-1 voor individuele partijen grond, 9335-2 voor grond uit projecten, 9335-4 bij samengestelde grondproducten en 9335-9 wanneer het gaat om civieltechnische keuringen.

Een BRL 9335-certificering kent een aantal voordelen. Het bevordert de juiste afhandeling en de transparantie bij het omgaan met grondstromen en zorgt voor uniformiteit tussen milieuvergunningen. De leverancier kan daarnaast vertrouwen op een juiste verwerking en het bevoegd gezag op een correcte naleving van de wet- en regelgeving. Tenslotte kan een BRL 9335-erkenning leiden tot een effectiever proces en kostenbesparingen.